హోమం

చీకటి తెరల్ని చీల్చుకుని, తూర్పు కొండల్ని ఎర్రబరుస్తూ, చిదిమిన టమోటా పండులా, ఆకాశంలోకి ఎగబ్రాకుతూ ఎర్రగా పుట్టుకొస్తున్నాడు సూర్యుడు. ఆరవి కిరణాలకు ధీటుగా ... అక్కడి ప్రజల గుండె మంటలతో పోటీ పడుతూ నడి వీధిలో, నింగికెగసిన ఎర్రటి మంటలు ...

అక్కడ ఉరుముతూ యువకుల డప్పుల శబ్దం ...

దానికి శ్రుతి కలుపుతూ ... దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా కొమ్ముల ఘర్జన! అక్కడ ... డప్పులు పగిలిపోయేలా అదే పనిగా వాయిస్తూ కొందరు ...

వాళ్ళ మధ్యనే నిలబడి కొమ్ముల్ని ఆకాశానికి గురిపెట్టి వాయిస్తూ మరి కొందరు! అక్కడ యువకుల ఆవేశం ... ఆ ఆవేశంలో ఎగురుతున్న అడుగుల చప్పుడు!

మామూలుగా ప్రారంభమైన ఆ శబ్దం క్రమంగా పెరిగింది. దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా హోరెత్తిపో సాగింది.

"ఇంక ఆపండ్రా!" గట్టిగా అరిచాడు సిన్రాయుడు. ఆ మాటతో నిశ్శబ్దం!

గాలీ వానా వెలసినంత ప్రశాంతత!

వాయిద్యాలు వాయించడం ఆపేసిన వాళ్ళు ఆయాసంతో రొప్పుతున్నారు.

చుట్టూ మూగి వున్న జనాలు ఆదృశ్యాన్నే చూస్తున్నారు.

"వొరేయ్! మీ మీ పలకలు, డుముకులు, కొమ్ములు అన్నీ వరసగా ఈ అగ్గిలో యేసెయ్యండ్రా కాలిపోనీ, కాలిపోయి మాడి మశానమైపోనీ ... యేసెయ్యండి."

తన చేతిలోనిడప్పును విసరి మంటల్లో గిరాటువేసి మరీ అన్నా డు సిన్రాయుడు.

"యేసెయ్యండ్రా! వొగటి కూడా మిగలకుండా యేసెయ్యండి." తన డప్పునూ మంటలకాహుతి సేస్తూ ఆవేశంగా అన్నాడు నల్లన్న.

"యేం చేసినా మన రెక్కల కష్టం పోదు. ఈ విద్యలు మనకొద్దు. కాల్చేయండి!" తన డుముకును మంటల్లో వేసి అన్నాడు బద్దె గురవయ్య.

అందరి హృదయాల్లోనూ ఏదో బాధ! కసాయివాడి కత్తిలా కోస్తోంది.

అవున్రా! యీట్ని వాయించేదాంట్లో మనం మొనగోల్లే కావచ్చు. కానీ ఏం లాభం? ఇవి లేకపోయినా మనం బతకొచ్చు."

మంటల్లో పడి చిటపటమని శబ్దం చేసుకుంటూ కాలిపోతున్న వాద్యాల్ని చూసి గంభీరంగా అన్నాడు మరో వ్యక్తి బాలయ్య.

వాటిని చూస్తుంటే ... కొన్ని వేల సంవత్సరాల నుంచీ వంశానుగతంగా సంక్రమిస్తున్న గుప్త నిధి ఏదో మంటల్లో పడి కాలిపోతున్నట్లు వాళ్ళ హృదయాలు బాధతో మూలుగుతున్నాయి.

వాళ్ళకి దేశంలోని కులాలు, అంటరాని తనాలు, అంతరాలు, అన్ని రోజుల తమ

అవమానాలు, అవహేళనలు అన్నీ ఆ అగ్గిలోనే పడి కాలి బూడిదై పోతున్నట్టు అనిపించ సాగింది.

◆ ◆ ◆ ◆

"పెద్ద చెరువు కోలు పోయిందిరా సిన్రాయుడూ, నువ్వింకా ఈడనే కూసున్నావా?" వగర్చుకుంటూ వచ్చి ఆత్రంగా చెప్పాడు బాలయ్య.

ఆ వార్త అశనిపాతంలా వినిపించింది సిన్రాయుడికి

"వోరే పెద్ద చెరువు కోలుపోయిందంట!"

ఇద్దరు పిల్లలు అదే మాటలు పలుసార్లు అరచి అరచి చెప్పుకుంటూ వీధిలో పరిగెత్తారు.

ఆ వార్త మొరవ పల్లెలోని గడప గడపను తాకింది. గుండె గుండెను స్పృశించింది. ఆ వార్తతో పల్లె ప్రతిధ్వనించింది। పల్లె ప్రజలంతా నడి వీధిలో చేరిపోయారు.

పెద్ద చెరువు!!

వాళ్ళ తాపం తీర్చే చెరువు! వాళ్ళ దప్పిక తీర్చే చెరువు!! అది అలసిన వాళ్ళ గుండెల్ని చల్లబరిచే చెరువు! ఎన్నో తరాలనుంచీ ఆ పల్లెను ఆప్యాయంగా అక్కున చేర్చుకుంటున్న చెరువు.

ఆ చెరువు కొల్లబోయిన మరునాటి నుంచీ వాళ్ళకు నీటికి కరువే. చేసుకునే కూలీనాలీ వదిలేసి రెండు మూడు మైళ్ళు వెళ్ళి నీళ్ళు తెచ్చుకోవడంతోనే సరిపోతుంది. చుట్టు ప్రక్కల ఎన్ని సేద్యపు బావులున్నా రైతులు వాటిలో నీళ్ళు తీసుకుపోనియ్యరు. కడుపునిండా నీళ్ళు తాగితే ఆ రోజు వాళ్ళకు పండుగే. మరి అలాటి స్థితిలో చెరువు కొల్లబోయిందంటే, మరి వాళ్ళ దప్పిక తీరేదెలా?

అందుకే వాళ్ళ గుండెల్లో ఏదో తెలియని బాధ. ఏదో మహా సంగ్రామంలో క్షతగాత్రులై మిగిలిన పోయిన సైనికుల్లా నిస్సహాయ స్థితిలో వాళ్ళు ...

ఆ రోజు ఏ పనులూ లేనట్లుంది. అందరూ యిళ్ళ దగ్గరే ఉన్నారు. "వోరే! రండ్రా. సెరువు కాడికి పోదాం."

పైకి లేచి పైగుడ్డ విధిలించి భుజానవేసుకుంటూ అన్నాడు సిన్రాయుడు.

"ఈయేళకే అంతా అయిపూడిసింటుంది. యింక మనం బొయ్యి యేం జేస్తాంరా?" అనుమానం వ్యక్తం చేశాడు నల్లన్న.

"జేసేదేమీ లేకపోయినా యిదేమని అడగదాం?"

"అవున్రా మనం యిన్ని దినాలూ అట్ల అడక్కనే యిట్లయినాం. అది మిట్టూరోళ్ళ కేమీ పట్టాకాదు. ఆఁ"

"సరే, పదండి పోదాం, నిగ్గ దీసి అడగదాం."

ఆ ఊరి యువకులంతా అలా మాట్లాడుకుని ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. పెద్ద చెరువు వైపు దారి తీశారు.

ఆ ఊరి పేరు మొరవపల్లె అయినా దాన్ని ఆ పేరుతో ఎవ్వరూ పిలవడం లేదు.

అగ్ర కులాల వాళ్ళు నివశిస్తున్న 'మిట్టూరు'ను బట్టి, దాన్ని మిట్టూరు దళితవాడగానే

పిలుస్తున్నారు. ఆ దళిత వాడ సుమారు యాభై జనవాసాలు కలిగిన పల్లె. మిట్టూరోళ్ళు కాళ్ళతో చెప్పిన ప్రతి పనినీ తలతో చేసి పెట్టేదీవాడ జనాల అలవాటు. మిట్టూరు రైతులకు చెప్పులు, కపిల బానలు కుట్టిచ్చేదీ సేద్యపు పనులు చేసేదీ అన్నీ వీళ్ళే, దళిత వాడలో పొయ్యి రాజు కోవాలంటే మిట్టూరోళ్ళకు కూలి పనులు చేసి పెట్టాల్సిందే, లేకుంటే పస్తులే.

ఆ ఊరికింత వరకూ కరెంటే కాదు. తాగడానికి నీళ్ళ బావికూడా లేదు. వచ్చిన ప్రతి మంత్రికీ, రాజకీయ నాయకుడికీ విన్నవించుకుంటూనే వున్నారు. ఎందరో అధికారులకీ, అనధికారులకీ అర్జీలు పెట్టుకుంటూనే వున్నారు. కానీ ప్రయోజనం లేకపోయింది. స్వయంగా బావి తవ్వించుకోవడానికీ, లేదా బోరింగ్ వేసుకోవడానికీ వాళ్ళకి స్తోమత లేదు. అందరివీ అందీ అందని బతుకులే. చాలీ చాలని జీవనాలే. కూటికే జరగనప్పుడు ఇక బావి నెలా తవ్వుకుంటారు?

వాళ్ళకి వేరే మార్గమే తోచలేదు. వాళ్ళకి చెరువేగతయింది, పోనీ అందులోనైనా, సంవత్సరం పొడుగునా నీళ్ళుంటాయా అంటే అదీ లేదు.

ఈ గడ్డ పైకి పిలవకనే వచ్చే ముఖ్య అతిథి కరువే. తలవకనే వచ్చి పడేవి కక్షలు, కార్పణ్యాలే.

ఎప్పుడయినా వర్షం పడి పొరబాటున ఆ చెరువులోకి ఆరు నెలలకు సరిపడే నీళ్ళొస్తే, ఆ పైన ఆరేండ్లు వర్షపు చినుకే రాలదు. ఆ నీళ్ళయినా కడవరకూ ఉంటాయా అంటే బెల్లం ముక్కను చీమలు పీకి పీకి తిన్నట్లు దాని మీద పడి రైతులు మళ్ళకు నీళ్ళను తిప్పి తిప్పి అయిపేస్తారు.

ఎన్నో ఏండ్లుగా ఈ నీటి అవస్త పడీపడీ వాళ్ళ నెమ్ములిరిగిపోయాయి. వాళ్ళ మనసులు అలసిపోయాయి.

అందుకే పెద్ద చెరువు కొల్లబోయిందంటే, మొరవపల్లెకు బాధ, మిట్టూరుకు మాత్రం ఆనందం.

నిజానికి వాళ్ళు యింకా రెండు నెలల వరకూ ఆగవచ్చు. అంత మాత్రాన ఆ చెరువులోని చేపల కెలాంటి నష్టమూ లేదు. కానీ ముందుగానే చెరువులోకి దిగేశారు.

మామూలుగానే, ఆ చెరువు పొరంబోకు, గ్రామ సర్పంచయిన కొండ్రెడ్డి అధీనంలోనే ఉంది. ఆ చెరువులో చేపలు పట్టుకోవాలన్నా నీళ్ళు వాడుకోవాలన్నా అతని అనుమతి ఉండాల్సిందే. దాని మంచి సెబ్బరలు అతనే చూస్తున్నాడు.

ప్రెసిడెంట్ ఓబం కింద తిరిపెంగా వచ్చే చేపల కోసం జీతగాళ్ళతో, ఆ మూడు రోజులూ అక్కడే ఉంటున్నాడు. ఆతన్ని కలుసుకోవాలని మొరవ పల్లె వాళ్ళు పెద్ద చెరువు వైపు బయలు దేరారు. కొద్ది క్షణాల్లోనే వాళ్ళు అక్కడికి చేరుకున్నారు.

అక్కడ ... అంతా కోలాహలంగా వుంది! మిట్టూరోళ్ళే గాక, చుట్టు ప్రక్కలున్న వాళ్ళు వచ్చేశారు. చేపల వేటలో మునిగిపోయారు. చెరువంతా రద్దీగా తిరుగుతున్నారు. వయో భేదం లేకుండా, అందరూ చెరువులో దిగి చేపలు పడుతున్నారు. ఆడవాళ్ళు తమ చీరల్నీ, పావడాల్ని

గోచీలుగా చెక్కి రంగంలోకి దిగారు. కొందరు పిల్లలు చెడ్డీలతోనే పొర్లాడుతున్నారు. వాళ్ళు, ఆ వేళ బురదలో పొర్లాడుతున్న వింత జంతువులే అయ్యారు. కొడిమెలు, తడికెలు, సింగితాలు, వలలు వెదురు బుట్టలు, తట్టలు నీళ్ళల్లో మునిగితేలుతున్నాయి. ఊదులు చెరువంతా నడుస్తూ కొరదల వేటలో పడ్డాయి. అన్ని పరికరాలతో పట్టి పట్టి చేపల్ని గట్టున పోస్తున్నారు. గట్టుపైనున్న వాళ్ళు వాటిని ఏరి ఏరి తమ పాత్రల్లో, తట్టల్లో భద్రపరుచుకుంటున్నారు.

కొరమేన్లు, కొరదలు, ఎల్లికొరదలు, ఇసక దంతులు, గెండెలు, పక్కెలు, జెల్లలు, తేలు చేపలు, ఉలసలు, సొర చేపలు వొకటేమిటి దొరికిన వాటిని దొరికినట్లు పట్టేస్తున్నారు. విచ్చల విడిగా, బహు స్వేచ్ఛగా పట్టేస్తున్నారు. కసి కసిగా, పట్టుదలగా తొక్కి తొక్కి పట్టేస్తున్నారు.

చెరువు నీళ్ళు వాళ్ళ అడుగుల తొక్కిళ్ళతో బురద బురదగా తయారై, ఆ బురదతో చిక్కబడుతున్నాయి. అలా చిక్కబడే కొద్దీ చేపలు పట్టడం సులభమవుతోంది. వాళ్ళ కాళ్ళు మోకాటి వరకు బురదలో కూరుకు పోయి కనిపిస్తున్నాయి.

గట్టు నున్న చెట్ల మీద కాకులు, గుడ్డి కొంగలు, బెల్ల బాయిలు చేపల కోసం కాచుకుని కూచున్నాయి. చేపల వేటలో మనుషులతో పోటీ పడలేక ఆత్రంగా, మౌనంగా చూస్తున్నాయి.

ఆ చెరువును చూస్తుంటే మొరవ పల్లె వాళ్ళకు ఆ వేళ తమ కోసం నిండుగా వడ్డించుకోగా, ఉన్నట్టుండి ఊర కుక్కలు జొరబడి చీల్చి చిందర వందర చేస్తున్న' అన్నపు విస్తరిలా అనిపించసాగింది.

"అమ్మా! అన్ని పక్కిలియ్యి తల్లీ!"

"సామే! వొగ పూటకు పులుసుకన్నా రెండు ఉలస పిల్ల లియ్యి దేవరా"

"మా నాలికా అట్ల కారం చేయండి సాములూ. మీ పేరు సెప్పుకోని తింటాం."

మొరవ పల్లె నుంచీ వచ్చిన కొందరు స్త్రీలు, పిల్లలు దూరం నుంచే చేపల్ని అడుక్కుంటున్నారు.

"వోయ్! దూరంగా పోండి, పోండి." అంటూ అగ్రకు లాలవాళ్ళు కొందరు గదుమాయిస్తున్నారు.

చెరువు కట్టపైన కొండ్రెడ్డి, ఒక రాతి పైన కూర్చొని, సిగెరెట్టు దమ్ము లాగుతూ చెరువును చూస్తున్నాడు. అతని ప్రక్కనే రెండు వెదురు తట్టలు తిరిపెం చేపలతో నిండుతున్నాయి. కొండ్రెడ్డి జీతగాడు వెంకటముని అక్కడే. నిలబడి చేపల్ని పట్టే వాళ్లను హెచ్చరిస్తున్నాడు.

అక్కడికి వెళ్లి నిలబడ్డారు సిన్నాయుడు ... అతని అనుయాయులు... సిన్నాయుడి ముఖం చూడగానే కొండ్రెడ్డి మనుసు అట్టుడికినట్టు ఉడికిపోయింది. సిన్నాయుడన్నా, ఆ పల్లెవాళ్లన్నా కొండ్రెడ్డికి మంట ... వారి పైన అతనికి పీకల దాకా పగ ఉంది.

దానికి కారణం సిన్నాయుడు, జరిగిన గ్రామ పంచాయతీ ఎన్నికల్లో ఆ వార్డు మెంబరుగా గెలవడమే ... తమ నీటి సమస్యను తీర్చుకోవడానికి. ఆ ఊరి యువకుల ప్రోద్బలంతో గ్రామ పంచాయతీ ఎన్నికల్లో పోటీ చేశాడు సిన్నాయుడు.

ఆ గ్రామ పంచాయతీ పరిధిలో మిట్టూరు ఒక వార్డు. అందులో రెండు కుటుంబాలను మొరవపల్లెతో చేర్చి మరో వార్డు చేశారు. ఆ రెండు కుటుంబాల వారూ అగ్రకులాల వాళ్లే. ఆ వార్డులో తొంభై శాతం ఓట్లు మొరవపల్లెలోనే ఉన్నాయి. కానీ ఆ వార్డు మెంబరుగా ఎప్పుడూ ఆ రెండు కుటుంబాల వారే ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడుతున్నారు.

పూర్వం నుంచీ ఆ గ్రామానికి ప్రెసిడెంట్, సర్పంచ్ పదవుల్ని, మిట్టూరు భూస్వామి కొండ్రెడ్డి వంశీకులే నిర్వహించారు. ఆ ఏడు కూడా అంతే. సర్పంచ్‌గా కొండ్రెడ్డే గెలిచాడు. ఆయనే మొరవపల్లె వార్డుకు తమ కులానికి చెందిన వాణ్ణే మెంబరుగా నిలబెట్టాడు. తనేం చేసినా ఆ పల్లెలోనే కాదు, ఆ చుట్టు పక్కల గ్రామాల్లో ఎదురు చెప్పే వాళ్లే లేరనుకున్నాడు. ఇంత కాలం అలాగే సాగింది కూడా. కానీ ... ఆ వార్డుకు ఈసారి పోటీగా సిన్నాయుడు నిలబడ్డాడు. అది సహించరాని విషయంగా భావించాడు కొండ్రెడ్డి. ఆ వార్డు మెంబరు గెలుపును ప్రతిష్ఠాకరంగా తీసుకున్నాడు. మంచి నీళ్ల ప్రాయంగా డబ్బులు ఖర్చు పెట్టించాడు. సారా పొట్లాలు పంచాడు. కానీ ఓట్లు ఎక్కువ భాగం మొరవపల్లెలోనే ఉండిపోవడంతో మిట్టూరు వ్యక్తి ఓడిపోక తప్పింది కాదు. అలా సిన్నాయుడు కేవలం తమ నీటి సమస్యను తీర్చుకోవడం కోసమే ఆ గ్రామ పంచాయతీలో స్థానం కల్పించుకున్నాడు. అయినా ప్రయోజనం లేకపోయింది. అక్కడా అతన్ని అంటరానివానిగానే చూశారు. అతను కోరిన ఏ చిన్న పనీ కొండ్రెడ్డి కానీయకుండా చేస్తూ వచ్చాడు. సిన్నాయుడి గెలుపుతో తమ కులం పరువు ప్రతిష్ఠ మంటగలిసిపోయినట్లు భావించాడు కొండ్రెడ్డి. ఎన్నో సంవత్సరాల నుంచీ సురక్షితంగా కాపాడుకుంటూ వస్తున్న తమ సామ్రాజ్యపు కోట ఏదో బీటలు వారినట్లు భావించాడు.

"ఇట్లే ఒదిలేస్తే ... ఈ నా కొడుకులు తెలివి మీరిపోయి రేపు ప్రెసిడెంట్ పదవిక్కూడా పోటీ చేసేస్తారు. మొగ్గలోనే తుంచేయాల. లేకుంటే ... ఇది మంచిది కాదు. ఇంకా తాత్సారం చేస్తే మన గౌరవం యేంగావాల ..." అంటూ తన ఊరి వాళ్లను రెచ్చగొట్టాడు. దాంతో మిట్టూరోళ్లు తగిన సమయం కోసం వేచి చూస్తున్నారు.

కొండ్రెడ్డి గ్రామ రాజకీయాలలో తలపండిన వాడు. కడుపులో కత్తులు పెట్టుకుని నవ్వుతూ ఎదుటి వాడిని కౌగిలించుకునే రకం. ఎంత శత్రువైనా ఎదుటపడినప్పుడు నవ్వుతూ చమత్కారంగా మాట్లాడ్డం అతని టెక్నిక్. హృదయం నిండా విషం నింపుకుని, పెదాలతో పంచదార రాల్చడం అతని రాజకీయం. తడి గుడ్డల్తో గొంతులు కోస్తాడు. అందుకే ... వాళ్ళని చూడగానే తన మనసులోని ద్వేషాన్ని, కోపాన్ని పైకి కనిపించనీయకుండా పలుకరించాడు.

"ఏమిరా సిన్నాయుడూ ... ఈ పక్కేమయినా ఇంకో సెరువును సూసుకున్నార్రా శ్యాపలు పట్టేదానికి ... ఇట్టొచ్చినారు?"

అతని మాటల్లో వెటకారం ధ్వనించింది.

"నీ కోసమే వచ్చినామన్నా!" ముక్తసరిగా జవాబిచ్చాడు సిన్నాయుడు.

"ఏం పనీ?" సీరియస్‌గా సిగరెట్ పొగ గాల్లోకి వదుల్తూ అడిగాడు.

"మాకింకా రెండు నెలల వరకు సెరువులో తాగేదానికి నీళ్లుండాయి. అప్పుడే శ్యాపలు పట్టించేసినావే!"

"అబ్బే! నాదేం లేదురా రాయుడూ. అందరూ, ఇంకా నీళ్లయిపోతే శ్యాపల్ని కొంగలేరేస్తాయి. సెరువులో దిగేద్దాం అంటే సరేలే అన్నా అంతే!"

కొంగ్రెడ్డి కావాలనే ఆ పని చేయించాడని వారికి అప్పుడుగానీ తెలియలేదు. పైగా అతను మాటలకు దొరికే రకం కాదని తెలుసు సిన్రాయుడికి. తెలిసినా అడగలేకుండా ఉండలేకపోయాడు.

"సరే మేమూ శ్యాపలు పట్టుకుంటాం. అది అడిగే దానికే వచ్చినాం." వచ్చిన పని చెప్పాడు నల్లన్న.

"అదెట్ల కుదరతాది. మేం పట్టుకున్న తర్వాత మూడు దినాలకు గదా మీరు పట్టుకోవాల."

"అప్పుడేముంటాయి పట్టుకునే దానికి తల కప్పలు తప్ప." ఆ గుంపులో నుంచే అన్నాడు యర్రన్న.

"ఏమిరా! బలే మిడిమేళంగా మాట్లాడతావుండావు." కాస్త హెచ్చరింపుగా అన్నాడు కొంగ్రెడ్డి జీతగాడు వెంకటముని.

"మిడిమేళం మాదిగాదు...మీదే" ఆవేశంగా అన్నాడు నల్లన్న.

"వొరే!... ఊరికే ఉండండ్రా .. మన మొచ్చింది కొట్లాటకు కాదు" వాళ్ల ఆవేశాన్ని అదుపు చేస్తూ అన్నాడు సిన్రాయుడు.

"ఇంతకూ ఏమంటారూ అంట!"

చివరి దమ్ములాగి కాలిన సిగరెట్టు ముక్కను విసరివేస్తూ నిర్లిప్తంగా అన్నాడు కొంగ్రెడ్డి.

"మేమూ శ్యాపలు పట్టుకుంటాం!" తమ నిర్ణయం చెప్పాడు సిన్రాయుడు.

"అదెట్ల? మూడో రోజు పట్టుకోండి ... అది పెద్దోళ్ల నిర్ణయం..." నిక్కచ్చిగా చెప్పాడు కొంగ్రెడ్డి.

"అదే వద్దంటున్నాము..."

"అది పూర్వం నుంచీ వచ్చే ఆచారం గదా..."

"ఆ ఆశారం మాకొద్దూ ... మేమూ మడుసులమే."

ఎదురు తిరిగారు మొరవపల్లెవాళ్లు ...

ఈ రభస విని అంత వరకూ చేపలుపట్టుకుంటున్న మాధవ నాయుడు, మరికొందరు అక్కడికి చేరుకున్నారు.

"ఏమిరా ఈ అంటరాని నా కొడుకులకు పోయేకాలం. ఇన్ని రోజులూలేంది ఇబ్బుడడ్డమొచ్చినారు?"

అక్కడికి వచ్చిన మాధవనాయుడన్నాడు. అతనూ మిట్టూర్లో ఒక మోస్తరు భూస్వామే.

"దీంట్లో శ్యాపలు పట్టే హక్కు మాకూ ఉంది" అన్నాడు అంత వరకూ మౌనంగా ఉన్న

బిద్ది గురవయ్య.

ఇంకా ఓర్చుకోలేకపోయాడు కొండ్రెడ్డి.

"అంత వరకూ వచ్చిందా యవ్వారం? ఆ మాటకొస్తే ఈ సెరువు మాదిరా. దీని పైన మీకేం హక్కుంది?"

"ఇదేం మీ పట్టాగాదు ... పోరంబోకు ... అంటే సర్కారోళ్లది." అన్నాడు సిన్రాయుడు.

"ఆహా! సర్కారోళ్లదంతా మీదయిపూడుస్తుందా?" అన్నాడు మాధవనాయుడు.

"అట్లగాదు మాధవనాయుడన్నా ... నీ బాయిలో నీళ్లు నీవు తాగతా ఉండావు. ఆ నీళ్లతో పంట పెడతా ఉండావు. ఆ బాయి నీదయింది. ఈ సర్పంచీ వాళ్ల బావుల్లో నీళ్లతో సేద్యం చేయిస్తాడు. ఆ నీళ్లే వాళ్లూ తాగుతారు అవీ వాళ్లవే అయినాయి. అట్లే ... మీ రైతులు వాళ్ల, వాళ్ల బావుల్లో నీళ్లు వాడుకుంటా ఉండారు కాబట్టి ... ఆ బావులన్నీ వాళ్లవవుతా ఉండాయి. వీట్లో శానా బావులు వోళ్లు తవ్వించుకున్నవి కావు. అందులో కొన్ని పోరంబోకువీ ఉండాయి. అవన్నీ మీవి అయినప్పుడు. ఈ సెరువులో నీల్లు తాగేది మేము. మరి ఈ సెరువు మాకు చెందిందే ... మరి మీదెట్లవుతాది?"

లా పాయింట్ లాగినట్టుగా అడిగాడు సిన్రాయుడు.

"ఏమిరా రాయుడూ బలే సట్టాలు మాట్లాడతా ఉండావు ... మెంబరై పూడిసినంత మాత్రాన ... పెద్దంతరం సిన్నంతరం లేకుండా మాట్లాడతా ఉండావే" అన్నాడు మరో అగ్ర కులానికి చెందిన వ్యక్తి.

"ఉండేదంతే గదా!" అన్నాడు సిన్రాయుడు.

"అది సరే ... మీరు సెరువులో దిగితే ... శ్యాపలు మైలైపోతాయి గదా!" పరోక్షంగా రెచ్చగొడుతూ అన్నాడు కొండ్రెడ్డి.

"అదిగాదన్నా! మీ పొలాలు దున్ని పంటలు పండించేదీ, మీకు నీళ్లు తెచ్చిచ్చి, పాలు పిండిచ్చేది మేమే ... అబ్బుడు లేని మైల ఇబ్బుడెట్లొచ్చింది?" ఆవేశంగా అన్నాడు యర్రన్న.

"ఈ సెరువులో మేము నీళ్లు దాగి ... కాళ్లూ చేతులు కడుక్కున్నప్పుడు శ్యాపలకు మైలంటుకోలేదా?" నల్లన్న అందుకున్నాడు.

"మేం పీల్చి వదిలేసిన గాలే మీరూ పీలస్తావుండారు. మరి ఆ గాలి మీ నెత్తుర్లో కలిసిపోయి ... మీ నెత్తురు మైల కాలేదా." వస్తున్న ఆవేశాన్ని అణచుకుంటూ అన్నాడు సిన్రాయుడు. దాంతో ఇంకా రెచ్చిపోయారు మిట్టూరోళ్లు.

"పలకలు వాయించుకోని, కొమ్ములూదుకునే నా కొడుకుల్లారా ... ఊరికే ఉన్నంట్రా. ఎక్కువ మాట్లాడద్దండి" అన్నాడు మాధవనాయుడు.

"ఏమ్మాట్లాడితే?" సమాధానంగా అడ్డు తగిలాడు యర్రన్న.

"నోరు ముయ్యండ్రా పెద్దింటి నా కొడుకుల్లారా! ఎక్కువ మాట్లాడితే మరేదుండదు ..."

"మీరూ అట్లే ఉండండి. ఆఁ ..."

"వొరే మేము కాదంటే ... సావులకీ, సభలకీ కొమ్ములూదీ, పలకలు కొట్టి బతకాల్సిందేరా మీరు ..." అశ్లీలంగా తిడుతూ పెద్ద రభస చేయసాగారు అగ్ర కులాల వాళ్లు ...

దాంతో ఇరు వర్గాల వారికి మాటా మాటా పెరిగింది.

"ఓర్నాయినో! కాలమట్టయిపూడిసిందిరా. ఆ ముండ గవర్నమెంటోడు అన్ని సవుకర్యాలూ వోళ్లకే జేశా. ఊరికే ఇండ్లు గట్టించె. ఊరికే సదువు జెప్పించి, ఉద్యోగాలిప్పించె. లోన్లు ఇప్పించె. అందుకే వోళ్ళ కండ్లు నెత్తికొచ్చిండేది?"

"రెండు తన్నండ్రా ... నెత్తి నుండె కండ్లు నేలకొస్తాయి."

"ఈ నా కొడుకులు ఇట్టసెబితే ఇండ్రుగానీ ... కొట్టండ్రా మెట్లతో ..." రెచ్చిపోయి రగడకు దిగారు అగ్ర కులాల వాళ్లు.

"వాళ్లంతా భూములున్న వాళ్లు. కాస్తో కూస్తో ధనం ఉన్న వాళ్లు. తామేమొ కూటికి గతిలేని వాళ్లు. పైగా కొద్ది మందే కాబట్టి నిగ్రహించుకోవడమే మంచి"దని సిన్రాయుడు తన వాళ్లకు సర్ది చెప్పసాగాడు.

మొరవపల్లెవాళ్లను ఇక పైకి లెయ్యకుండా దెబ్బకొట్టడానికి ఇదే మంచి సమయం అనుకున్నాడు కొండ్రెడ్డి.

"వొరే! ఈ కొడుకులు ఇట్ల ఇనరు. నిండా మునిగినాకా సలేముందిగానీ, ఇంక నుంచీ వీళ్లకు మనం సహకరించకూడదు. మన పనులకు రానీయకూడదు. అసలు మన పొలాల్లో, మనూర్లో వాళ్లను అడుగుపెట్టనియ్యగూడదు. మన నుంచీ మొరవపల్లోళ్లను యెలేసేద్దాం. మాడి సస్తారు నా కొడుకులు." ఎంతో నేర్పుగా ఆర్డరేశాడు కొండ్రెడ్డి.

అతని మాటే ఆ గ్రామంలో తిరుగులేని శాసనం. దాంతో ఇక ఏమీ చేయలేక అవమాన భారంతో, మండే గుండెలతో పల్లెకు చేరుకున్నారు మొరవపల్లెవాళ్లు.

అదే సమయంలో మిట్టూర్లో ఎవరో చనిపోయారు. ఆ చనిపోయిన వ్యక్తికి దహన సంస్కారాలు చేయాలంటే ... డప్పులు, కొమ్ములు అవసరం. వాటి కోసం మనిషి వచ్చాడు. 'మేం రాంపో' అన్నారు సిన్రాయుడు వాళ్లు.

"రాకపోతే మీ కింక డప్పులూ, కొమ్ములూ ఉండేదెందుకు? రాక పోయారో ... వాట్ని పగలగొట్టేస్తాం. మీ వాద్యాలు కాల్చిపారేస్తాం జాగ్రత్త" అని చెప్పి ఆ వ్యక్తి వెళ్లిపోయాడు. దాంతో ఆ రాత్రి ... సిన్రాయుడి ఆధ్వర్యంలో పంచాయతీ చేశారు.

"వాళ్లు మనలను వెలివేసినట్లే ... మనమూ వాళ్లను వెలేసేద్దాం. కుక్క తలకాయంతటిది ఎబ్బుడో ఒగబ్బుడు పనికొస్తుందంటారు. మనం దానికంటే గొప్పే. ఆ మాటకొస్తే ఈ లోకంలో శానా మంది కంటే మనమే గొప్ప. మనతో కూడా వాళ్లకు ఎన్నో పన్లుంటాయి. మంచికీ, చెడుకీ మనం పోయి వాళ్లకు సాయం చేయాల్సిందేగానీ ... మనకు మాత్రం వోళ్లు సాయపడరు ... అందుకే ... వాళ్లను మనమూ యెలేసేస్తున్నాం. అంతే!"

ఆ పంచాయతీలో ... అందరి ముందూ చెప్పాడు సిన్రాయుడు.

ఆ వేళ అతను...అర్జునునికి గీతోపదేశం చేస్తున్న కృష్ణుడిలా అనిపించాడు. అతని మాట వేద వాక్కులా అనిపించింది. అతను చెప్పుకుపోతూనే ఉన్నాడు.

"మనం ఇంకెవురికీ డప్పులు కొట్టనుపోవాల్సినపని లేదు. కొమ్ములూదాల్సిన అవసరమూ లేదు. మన కులాలను గుర్తుకు తెచ్చే ఈ వాద్యాలు మనం వదిలేస్తున్నాం ... అందుకే ... మీ వాద్యాలన్నీ తీసుకురండీ ... కాల్చేద్దాం ..."

అతని మాటను ఆ ఊరివాళ్లు తు. చ. తప్పకుండా పాటించసాగారు.

❖ ❖ ❖ ❖

అవే మంటలు, వాద్యాలు కాలుతున్న మంటలు.

"ప్రతి నిత్యం మనల్ని అంటరానోళ్ళుగా గుర్తుకు తెచ్చే వాద్యాలు ఇవి. ఈ సమాజం నుంచీ మనల్ని వేరు చేసే విద్యలు ... మన కొద్దు ... కులాలను గుర్తు పట్టించే ఈ విద్యలు వద్దే వద్దు. వేసెయ్యండి"

"మిట్టూరులో బిడ్డపుడితే మన డప్పులు వినిపించాల. వాళ్ళకు పండగ జరిగినా పబ్బం జరిగినా మన పలకలు, కొమ్ములు వాయించాల్సిందే. మన వాద్యాలు లేనిదే వాళ్ళ దేవుడయినా కదలడు. వోళ్ళింట్లో ఆడ కూతురు పెద్ద మనిషయినా మన పలకలు మోగాల. కొమ్ములు ఊదాల. కడాకు వాళ్ళూరులో శవం బడితే వాద్యాలు లేకుంటే పైకి లెయ్యద్దు. కాటికి కదల్దు. అయినా మనకు మిగిలింది అంటరానోళ్ళు పలకలు కొట్టి బతికేవోళ్ళు అనే పేర్లు మాత్రమే."

"మాటి మాటికీ మన కులాల పేర్లతో మనల్ను అగుమానంగా అంటావుంటే, మరి ఈ వాయిద్యాలు మనకెందుకు? యేసెయ్యండి. వొగటి కూడా మిగలకుండా కాల్చేయండ్రా ..."

ఆవేశంగా అరుస్తునే వున్నాడు సిన్నాయుడు.

ఆ నడి వీధిలో వాళ్ళ వాద్యాలన్నీ అంటుకుని మంటలు నింగికెగిశాయి. అది వాద్య హోమం. దానికి సిన్నాయుడే కుల గురువు. వాద్యాలను మంటల్లో వేస్తున్న ఎర్రన్న, నల్లన్న, గురవయ్య లాంటి యువకులే ఋత్విక్కులు.

అది ఒక యజ్ఞంలా సాగిపోతూనే వుంది.

మంటలు రేగుతూనే వున్నాయి. ఆ మంటల్లో నుంచీ లేస్తున్న దట్టమైన పొగ ఆకాశమంతా పరుచుకుంటూ కనిపించ సాగింది.

● ఈ కథ 1993లో ఆంధ్రప్రభ, వారపత్రిక నిర్వహించిన ఉగాది కథల పోటీలో ప్రత్యేక బహుమతిని పొంది, ఆ పత్రికలోనే 28, మే 1993 సంచికలో ముద్రింప బడింది ●